

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz

na posiedzeniu w dniu 21 listopada 2023 r. w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w kwestii wniosku SSN Józefa Iwulskiego z dnia 28 września 2023 r., o wyłączenie SSN Pawła Czubika i SSN Mariusza Załuckiego od udziału w rozpoznaniu wniosku o zbadanie spełnienia przez SSN Marka Dobrowolskiego wymogów niezawisłości i bezstronności, który został zarejestrowany pod sygn. akt I ZB 68/23,

postanowił:

pozostawić bez rozpoznania wniosek SSN Józefa Iwulskiego o wyłączenie SSN Pawła Czubika i SSN Mariusza Załuckiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 68/23.

UZASADNIENIE

W dniu 26 sierpnia 2023 r. do referatu SSN Marka Dobrowolskiego została przydzielona sprawa o sygn. akt II ZO 61/23 dotycząca rozpoznania odwołania prokuratora J. O. - obrońcy prokurator E. W., na postanowienie Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 1 czerwca 2023 r., sygn. akt [...], w przedmiocie obniżenia wynagrodzenia prokurator E. W. do 85% na czas trwania zawieszenia w czynnościach służbowych.

W powyższej sprawie, został złożony wniosek w trybie art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym – powoływanej dalej jako u.SN, o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Marka Dobrowolskiego. Wniosek ten złożył w dniu 11 września 2023 r. prokurator J. O. - obrońca prokurator E. W. Sprawa w przedmiocie zbadanie spełnienia wymogów

niezawisłości i bezstronności przez SSN Marka Dobrowolskiego, została zarejestrowana pod sygn. akt I ZB 68/23 i skierowana do rozpoznania przez wylosowany skład: SSN Paweł Czubik, SSN Józef Iwulski, SSN Małgorzata Wąsek – Wiaderek, SSN Mariusz Załucki i SSN Agnieszka Piotrowska.

SSN Józef Iwulski w dniu 28 września 2023 r. złożył wniosek, na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. i art. 29 § 24 u.SN, o wyłączenie SSN Pawła Czubika i SSN Mariusza Załuckiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 68/23. W uzasadnieniu wskazał, że jako wylosowany członek składu orzekającego uważa, że Sędziowie wskazani w petitum wniosku nie powinni orzekać w składzie rozstrzygającym o spełnieniu wymagań niezawisłości i bezstronności. Postępowanie prowadzone w oparciu o art. 29 § 5 i następne u.SN (tzw. test bezstronności sędziego), stanowi postępowanie wypadkowe (incydentalne) w ramach postępowania głównego. SSN Józef Iwulski podniósł, że skoro w tym postępowaniu wypadkowym dokonywane jest badanie czy sędzia wyznaczony do składu Sądu Najwyższego spełnia wymagania niezawisłości i bezstronności, to oczywiste jest, że również wniosek o przeprowadzenie testu sędziego powinien zostać rozpoznany przez Sąd Najwyższy w składzie, co do którego nie występują jakiegokolwiek wątpliwości co do bezstronności czy obiektywizmu zasiadających w nim sędziów Sądu Najwyższego. Sędziowie, których wniosek dotyczy zostali powołani na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w oparciu o przepisy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. W uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA 1-4110-1/20, przesądzono, że udział takiej osoby w składzie Sądu Najwyższego prowadzi w każdym przypadku do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Uchwała składu połączonych Izb z chwilą jej podjęcia uzyskała moc zasady prawnej, co powoduje, że każdy skład orzekający Sądu Najwyższego jest nią związany. Orzeczenie wydane z udziałem wadliwie powołanego sędziego na podstawie wniosku Krajowej Rady Sądownictwa w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. oznacza naruszenie prawa do sądu

gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej w związku z art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. W razie wystąpienia ryzyka nieprawidłowej obsady sądu należy podjąć wszelkie środki zapobiegające, a jednym z nich jest instytucja wyłączenia sędziego. Według SSN Józefa Iwulskiego, SSN Paweł Czubik i SSN Mariusz Załucki, powinni więc zostać wyłączeni od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 68/23, gdyż naruszenie obowiązujących standardów może doprowadzić do odpowiedzialności odszkodowawczej państwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W postępowaniu w przedmiocie badania spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości lub bezstronności, określonym w art. 29 § 4 – 25 u.SN, możliwe jest wyłączenie wylosowanego sędziego od udziału w rozpoznaniu takiej sprawy, lecz może to nastąpić gdy: 1) zachodzą okoliczności skutkujące wyłączeniem wylosowanego sędziego z mocy prawa (*iudex inhabilis*), lub 2) gdy żądanie wyłączenia (wniosek o wyłączenie) go od udziału w sprawie zgłosi wylosowany sędzia, lub 3) wniosek o wyłączenie wylosowanego sędziego złoży strona tego postępowania (por. uchwała składu 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22), albo 4) w wyniku wszczętego z urzędu postępowania o wyłączenie wylosowanego sędziego w sytuacji, gdy nie dojdzie do „samowylączenia” się wylosowanego sędziego (por. np. E. Skrętowicz, *Iudex inhabilis i iudex suspectus* w polskim procesie karnym, Lublin 1994, s. 70, R. Kmiecik, Tryb wyłączenia sędziego i prokuratora w kodeksie postępowania karnego, Prokuratura i Prawo, 1999, nr 11 – 12, s. 23, K. Papke – Olszauskas, Wyłączenie uczestników procesu karnego, Gdańsk 2007, s. 147 – 155 i s. 180 – 181). Argumentacja przedstawiona przez SSN Józefa Iwulskiego w piśmie z dnia 28 września 2023 r., nie pozwala na zaliczenie tego wniosku o wyłączenie sędziów do żadnej z powołanych czterech kategorii układów faktycznych, umożliwiających rozstrzygnięcie o wyłączeniu wylosowanego sędziego Sądu Najwyższego od udziału w rozpoznaniu wniosku o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności sędziego Sądu Najwyższego.

W tej sytuacji, wobec niedopuszczalności z mocy ustawy, zawartego w piśmie SSN Józefa Iwulskiego z dnia 28 września 2023 r. wniosku o wyłączenie SSN Pawła Czubika i SSN Mariusza Załuckiego od udziału w rozpoznaniu wniosku o zbadanie spełnienia przez SSN Marka Dobrowolskiego wymogów niezawisłości i bezstronności, tj. od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 68/23, na mocy stosowanego odpowiednio art. 430 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych i art. 10 u.SN, należało pozostawić go bez rozpoznania. Ubocznie przy tym należy zauważyć, że w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2023 r., sygn. akt I ZO 28/23, wyrażono pogląd, iż sytuacja ujęta w pkt 2 ma także miejsce, gdy akceptowana przez sędziego wykładnia prawa, stanowiąca rezultat subiektywnego osądu samego zainteresowanego sędziego, w niepowtarzalnych realiach konkretnej sprawy, do rozpoznania której został on wyznaczony, pozwala przyjąć, że także hipotetyczny rozsądny obserwator, świadomy stanu psycho – emocjonalno – duchowego danego sędziego, byłby gotowy uznać jego niezdolność do orzekania w tej sprawie. O potrzebie zastosowania instytucji wyłączenia nie może bowiem decydować jedynie zasadność *in casu* zarzutu będącego podstawą wniosku o wyłączenie, ale również ocena, czy dla postronnego obserwatora zachodzą, w realiach sprawy, wystarczające okoliczności, które w odbiorze społecznym mogą budzić wątpliwości co do bezstronności sędziego. Zawarty w piśmie SSN Józefa Iwulskiego z dnia 28 września 2023 r. wniosek o wyłączenie Go od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 68/23, został zarejestrowany pod sygnaturą I ZO 114 / 23, zaś zarządzeniem z dnia 15 listopada 2023 r. sprawę o sygn. akt I ZO 114 / 23 przydzielono sędziemu sprawozdawcy.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy rozstrzygnął, jak na wstępie.

[M. T.]

[ms]

